

Valtiovarainvaliokunta

Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi arvonlisäverolain muuttamisesta ja arvonlisäverolain 35 ja 38 §:n väliaikaisesta muuttamisesta

JOHDANTO

Vireilletulo

Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi arvonlisäverolain muuttamisesta ja arvonlisäverolain 35 ja 38 §:n väliaikaisesta muuttamisesta (HE 148/2018 vp): Asia on saapunut valtiovarainvaliokuntaan mietinnön antamista varten.

Jaostovalmistelu

Asia on valmisteltu valtiovarainvaliokunnan verojaostossa.

Asiantuntijat

Verojaosto on kuullut:

- neuvotteleva virkamies Marja Niiranen, valtiovarainministeriö

Verojaosto on saanut kirjallisen lausunnon:

- opetus- ja kulttuuriministeriö
- sosiaali- ja terveysministeriö
- Suomen Kuntaliitto
- Elinkeinoelämän keskusliitto EK ry
- Suomen Tilintarkastajat ry
- Suomen Yrittäjät ry

Verojaosto on saanut ilmoituksen, ei lausuttavaa:

- Verohallinto
- Veronmaksajain Keskusliitto ry

HALLITUKSEN ESITYS

Esityksessä ehdotetaan arvonlisäverolain sosiaali- ja terveydenhuoltoa koskevien verottomuuk-sien sääntelyä ajantasaistettavaksi sosiaali- ja terveydenhuollon ja varhaiskasvatuksen uudistus huomioon ottaen.

Valiokunnan mietintö VaVM 20/2018 vp

Lisäksi kuulo-, kuulonäkö- ja puhevammaisten tulkkauspalvelujen verokohtelua selkeytettäisiin sekä yhtenäistettäisiin muiden sosiaalihuollon palvelujen verottomuuden kanssa.

Arvonlisäverolakea ehdotetaan muutettavaksi myös väliaikaisesti, koska siltä osin kuin muutokset liittyvät sosiaali- ja terveyspalvelujen järjestämisvastuun siirtymiseen maakunnille, muutokset tulisivat voimaan vasta vastuun siirtyessä.

Lait ovat tarkoitetut tulemaan voimaan vuoden 2019 alusta.

VALIOKUNNAN YLEISPERUSTELUT

Valiokunta puoltaa esityksen hyväksymistä muutettuna.

Esityksen tarkoituksena on ajantasaistaa arvonlisäverolain säännöksiä siltä osin kuin ne koskevat sosiaali- ja terveydenhuoltopalveluiden verottomuutta. Muutostarve on aiheutunut vireillä olevasta sosiaali- ja terveydenhuollon uudistuksesta (sote-uudistus) sekä uudistetusta varhaiskasvatusta. Esityksessä on selvennetty lisäksi vammaisille tarkoitettujen tulkkauspalveluiden verokohtelua ja yhdenmukaistettu sitä muiden sosiaalihuollon palvelujen verottomuuksien kanssa.

Vaikka muutosehdotukset koskevat pääosin samoja säännöksiä, niiden perusteet eroavat ratkaisevalla tavalla toisistaan; sote-uudistuksen eduskuntakäsittely on vielä kesken eikä sen lopullisesta sisällöstä tai voimaantuloajasta ole varmuutta. Varhaiskasvatustalaki on sen sijaan tullut voimaan jo 1.9.2018. Siitä aiheutuvat muutokset tulisi siten käsitellä ja saattaa voimaan viivytyksettä. Vammaisten tulkkauspalveluja koskeva muutosehdotus ei ole sidottu erityiseen aikatauluun mutta olisi syytä käsitellä joutuisasti verotuskäytännön selkiinnyttämiseksi.

Valiokunta ehdottaa, että esitykseen sisältyvistä säännöksistä käsitellään tässä vaiheessa vain ne, jotka eivät ole sidoksissa sote-uudistukseen. Tämä merkitsisi sitä, että 1. lakiehdotus voitaisiin hyväksyä osittain muutettuna ja väliaikaiseksi tarkoitettu 2. lakiehdotus tulisi hylätä kokonaan. Tästä aiheutuvia teknisluonteisia muutosehdotuksia on perusteltu yksityiskohtaisissa perusteluissa.

Valiokunta pitää lisäksi aiheellisena selvittää hallituksen esityksen perusteluita siltä osin kuin ne koskevat varhaiskasvatuksen alihankintapalvelujen verokohtelua. Perusteluista ilmenee sinänsä, ettei verotuskäytäntöä ole tarkoitus muuttaa, vaikka lakiin otetaan uusia säännöksiä. Tarkoitus on ainoastaan selkeyttää ja ajantasaistaa sääntelyä, kun varhaiskasvatuksen hallinnollinen ohjaus on siirretty sosiaali- ja terveysministeriöstä opetus- ja kulttuuriministeriöön. Varhaiskasvatus on tästä huolimatta edelleen osa sosiaalihuoltoa ja siten säädetyin edellytyksin arvonlisäverosta vapautettua toimintaa.

Esityksen yksityiskohtaisissa perusteluissa (s. 8) on todettu, että varhaiskasvatuksen harjoittajan alihankintana hankkimat tavarat ja palvelut olisivat arvonlisäverolain yleisten sääntöjen mukaisesti verollisia. Useat lausunnonantajat ovat katsoneet tämän merkitsevän suoraan hankinnan verollisuutta. Tätä ei ole kuitenkaan tarkoitettu, vaan lauseella on pyritty ilmaisemaan lyhyesti ainoastaan se — sinänsä itsestään selvä — seikka, että verokohtelu määräytyy lain yleisten sääntöjen mukaisesti.

Valiokunnan mietintö VaVM 20/2018 vp

nösten perusteella. Varhaiskasvatuksen harjoittajan alihankintana hankkimat tavarat ja palvelut olisivat siis edelleen verottomia, kun verottomuuden edellytykset täyttyvät. Nykytilaa ei siis ole tarkoitus muuttaa tältä osin.

VALIOKUNNAN YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

1. Laki arvonlisäverolain muuttamisesta

35 §:n 1 kohta ja 36 §:n 5 kohta. Muutosehdotukset perustuvat sote-uudistuksen käsittelyyn kytkettyyn ns. sote-tuottamislakiin (HE 52/2017 vp), minkä vuoksi ne tulisi poistaa tässä yhteydessä.

38 §. Pykälä sisältää sosiaalihuollon määritelmän. Muutosehdotukset voidaan hyväksyä siltä osin kuin ne aiheutuvat varhaiskasvatuslaista tai koskevat eräitä terminologisia tarkennuksia. Sen sijaan viittaukset maakunnan harjoittamaan toimintaan tulisi poistaa sote-uudistukseen liittyvinä.

Valiokunta ei ehdota sen sijaan muutoksia säännöksessä käytettyihin termeihin, kuten sosiaali- ja terveysministeriö on ehdottanut. Esimerkiksi käsitettä "sosiaalihuolto" on tarpeen käyttää arvonlisäverotuksessa "sosiaalipalvelun" sijasta, koska sosiaalihuoltona voidaan luovuttaa sekä tavaroita että palveluita.

Vastaavasti verottomuuden soveltamisalaa ei ole tarkoituksenmukaista määritellä viittaamalla joihinkin sosiaalihuollon alan lakien termeihin, vaikka käsitteistöä on käytetty hyväksi yleisellä tasolla. Tällä voidaan varmistaa se, että soveltamisala on unionin oikeuden mukainen ja vastaa sen tarkoitusta. Sillä voidaan välttää lisäksi tarpeettomia lainmuutoksia.

Voimaantulosäännöksen 2 momentti. Voimaantulosäännöksen 2 momentti on kytketty sote-uudistuksen voimaantumiseen, minkä vuoksi se tulisi poistaa. Ehdotettu sääntelymalli ei ole myöskään aivan ongelmaton perustuslain kannalta, koska siitä ei ilmene täsmällisesti, milloin lainmuutokset tulisivat voimaan siinä tarkoitetuilta osin.

VALIOKUNNAN PÄÄTÖSEHDOTUS

Valtiovarainvaliokunnan päätösehdotus:

Eduskunta hyväksyy muutettuna hallituksen esitykseen HE 148/2018 vp sisältyvän 1. lakiehdotuksen. (Valiokunnan muutosehdotukset)

Eduskunta hylkää hallituksen esitykseen HE 148/2018 vp sisältyvän 2. lakiehdotuksen.

Valiokunnan mietintö VaVM 20/2018 vp

Valiokunnan muutosehdotukset

1.

Laki

arvonlisäverolain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
kumotaan arvonlisäverolain (1501/1993) 59 §:n 5 kohta, sellaisena kuin se on laissa 1218/1994,

muutetaan 35 §:n 1 kohta, 36 §:n 5 kohta, 38 § ja 130 a §:n 1 momentin 2 kohta, sellaisena kuin niistä on 36 §:n 5 kohta laissa 1767/1995 ja 130 a §:n 1 momentin 2 kohta laissa 1457/2001, ja

lisätään lakiin uusi 38 a ja 38 b §seuraavasti:

~~35 §~~

~~Terveys- ja sairaanhoitopalvelulla tarkoitetaan ihmisen terveydentilan sekä toiminta- ja työkyvyn määrittämiseksi taikka terveyden sekä toiminta- ja työkyvyn palauttamiseksi tai ylläpitämiseksi tehtäviä toimenpiteitä, jos kysymyksessä on:~~

~~1) lain nojalla rekisteröidyssä terveydenhuollon palveluyksikössä annettava hoito;~~

~~36 §~~

~~Veroa ei suoriteta myöskään seuraavien palvelujen ja tavaroiden myynnistä:~~

~~5) välittömästi terveyden- ja sairaanhoidossa käytettävät tavarat ja palvelut, jotka sellainen sosiaali- ja terveyspalvelujen tuottamisesta annetussa laissa (/) tarkoitettu terveyspalvelun tuottaja, joka ei ole julkisyhteisö, tai 35 §:n 2 kohdassa tarkoitettu terveydenhuollon ammattihenkilö tässä toiminnassaan luovuttaa tällaiselle terveyspalvelun tuottajalle tai terveydenhuollon ammattihenkilölle.~~

38 §

Sosiaalihuollolla tarkoitetaan valtion tai **kunnan** harjoittamaa sekä sosiaaliviranomaisten valvomaan muun sosiaalihuollon palvelujen tuottajan harjoittamaa toimintaa, jonka tarkoituksena on huolehtia lasten ja nuorten sekä iäkkäiden henkilöiden huollosta ja vammaisten henkilöiden huollosta ja muista palveluista ja tukitoimista, päihdehuollosta sekä muusta tällaisesta toiminnasta.

Sosiaalihuollolla tarkoitetaan myös sellaisia kuulo-, kuulonäkö- tai puhevamman tai muun vastaavan vamman johdosta suoritettavia tulkkauspalveluja, joita järjestetään lain nojalla tai avustetaan valtion varoin.

Valiokunnan mietintö VaVM 20/2018 vp

38 a §

Veroa ei suoriteta varhaiskasvatuspalvelun myynnistä.

Veroa ei myöskään suoriteta, kun varhaiskasvatuksen harjoittaja luovuttaa varhaiskasvatuspalvelun saajalle varhaiskasvatuksen yhteydessä siihen tavanomaisesti liittyviä palveluja ja tavaroita.

38 b §

Varhaiskasvatuspalvelulla tarkoitetaan kunnan harjoittamaa ja varhaiskasvatusviranomaisen valvomaa muun varhaiskasvatuksen palvelun tuottajan harjoittamaa päiväkotitoimintaa, perhepäivähoitoa tai muuta varhaiskasvatustoimintaa.

130 a §

Kunnalla on oikeus saada palautuksena laskennallinen vero seuraavista verottomina hankkimistaan palveluista ja tavaroista:

2) 37 ja 38 a §:ssä tarkoitettu sosiaalihuoltoon liittyvä palvelu tai tavara.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

~~Tämän lain 35 §:n 1 kohta ja 38 §:n 1 momentti tulevat kuitenkin voimaan sinä päivänä, jona sosiaali- ja terveyspalvelujen järjestämisvastuu siirtyy maakuntalain, sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä annetun lain ja pelastustoimen järjestämisestä annetun lain voimaantulopäivänä.~~
~~Tätä lakia sovelletaan, jos veron suorittamisvelvollisuus on syntynyt lain voimaantulopäivänä tai sen jälkeen.~~

Valiokunta ehdottaa, että 2. lakiehdotus hylätään.

Helsingissä 16.11.2018

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

puheenjohtaja Timo Kalli kesk
varapuheenjohtaja Ville Vähämäki ps
jäsen Timo Harakka sd
jäsen Timo Heinonen kok
jäsen Kauko Juhantalo kesk
jäsen Toimi Kankaanniemi ps
jäsen Pauli Kiuru kok
jäsen Esko Kiviranta kesk
jäsen Kari Kulmala sin
jäsen Maria Tolppanen sd

Valiokunnan mietintö VaVM 20/2018 vp

jäsen Kari Uotila vas
jäsen Pia Viitanen sd
varajäsen Markku Eestilä kok
varajäsen Lasse Hautala kesk
varajäsen Emma Kari vihr
varajäsen Riitta Myller sd
varajäsen Sari Raassina kok
varajäsen Eero Reijonen kesk

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Maarit Pekkanen